

NEBOJ MAMI, JÁ VYDRŽÍM ...

„ ... ne se mstít, ne pomlouvat, ne zabíjet, to není život. Život je práce a poctivost a když boj, tak prací a poctivostí.”

Jaroslav Janoušek, Brandýs nad Orlicí

Jsou pomníčky na různých místech naší vlasti – a nezasvěcenému stejně mnoho nepoví. Kolik je však míst, kde i ten pomníček chybí!

Tisíce turistů se každý rok v květnu zúčastní pochodu „Přes tři hrady” v Sopotnici. Kolikrát jsme již šli po červené z Litic na Žampach, tedy přes Kletnou! Nedaleko od kraje lesa před Českou Rybnou je rozlehlá mýtina s hájovnou. Sluncem prohřátý vzduch a klid, rušený jen štěkotem psa. A právě zde se narodil 23. června 1927 jeden z hrdinů našeho příběhu – Olda Doleček. Zde se učil prvním krůčkům, prvním slovům. Zde poprvé objevoval kouzlo lesa, aby si nakonec podmanilo jeho celý krátký život.

Otec, Čeněk Doleček, se narodil 5. 4. 1898. Mládí prožil v Žamberku. Později jako hajný vystřídal několik míst. Po Kletné Sudislav nad Orlicí, potom Čihák (hájovna byla vedle nynější chaty Kablovky).

Po kapitulaci v roce 1939 další stěhování, tentokrát na Luh u Ústí nad Orlicí. Zde se Čeněk od samého začátku zapojil do ilegální práce. Hájovna se stala místem tajných schůzek.

Jednou se Čeněk se ženou Marií radil o tom, jak zajistit spolehlivý úkryt pro pronásledované odbojáře. Za pecí se ozval šramot. Vylezl Olda. „Nezlobte se, že jsem poslouchal, ale já vím o jedné houštině, kde ty lidi nikdo hledat nebude.”

Otec a syn vykopali v lese za tratí bunkr, který poskytl úkryt mnoha spolehlivým lidem. Matka s dcerou Hankou obstarávaly jídlo po okolí, protože jejich malé hospodářství všechny zásobovat nestačilo. Čeněk s Oldou se střídali v donášení jídla a prádla do bunkru. Bylo to nebezpečné, protože Němci hlídali trať a později se část strážního oddílu ubytovala přímo v hájovně. Olda navíc vykonával funkci spojky mezi odbojáři.

Čeněk Doleček byl napojen na organizaci pplk. Svatoně z Vysokého Mýta (in memoriam jmenován generálem). K prozrazení došlo koncem roku 1942. Ještě začátkem března 1943 nalezl na Luhu první spolehlivý úkryt i pplk. Svatoň, když musel odejít do ilegality. Zatýkání se zastavilo až na Luhu. 11. března přišlo gestapo a celou rodinu hajného Dolečka zatklo.

Následovaly tvrdé výsledky v Pardubicích.

Vydrželi všichni, nikoho nezradili. Patnáctiletý Olda stačil jednou v nestřeženém okamžiku pošeptat matce: „Neboj, mami, já vydržím, všichni vydržíme a určitě se shledáme.“ Na jeden z výsledků v Pardubicích vzpomíná Josef Rybka z České Třebové: ... Další šel na řadu Olda Doleček, hoch vystrašený, bledý z toho, co viděl a slyšel. A opět začaly otázky: „Tak nám řekni, kdo k Vám chodil, komu jsi nosil jídlo do lesa, kde jsi hlídal, když měl fotr návštěvu těch pánů, už je tady taky máme.“ „Já nic nevím, k nám chodí jen teta a pan polesný z Hrádku.“

Začali ho bít. Jeho otec, který stál na chodbě kolem ke zdi, vběhl do kanceláře a volal: „Nechte ho, se mnou si dělejte co chcete, vždyť je to ještě děčko!“ Doslova ho vykopali z kanceláře a hocha dále mučili. Pak Oldu odvedli na celu a vzali si tátu Dolečka. Řvali na něho: „Teď si posvítíme na Tebe!“ On však většinou mlčel, týrali ho tak, že zůstal v bezvědomí.

Následovala malá pevnost v Terezíně. Vidali se jen při namáhavé práci, kdy i sebemenší úsměv byl zámkou ke krutému bití. První odešel Olda. S poznámkou „Návrat nežádoucí“ byl odeslán do koncentračního tábora pro mladistvé v Moringen Soling. Ostatní čekal soud v Drážďanech. Rozsudek, vyneseny

16. května 1944 zněl: Čeněk Doleček – trest smrti (vykonán byl 18. 10. 1944). Marie Dolečková – šest let káznice. Hana Dolečková – čtyři roky káznice. Obě se po válce z Terezína vrátily. Na poslední dny s Čeněkem Dolečkem vzpomíná Jaroslav Eisner z Kralup nad Vltavou: „Denně jsem dával pozor u dveří, když Čeněk z okna pátého poschodí věznice se díval na dvůr, kde se procházela jeho žena. Té posílal tisíce pozdravy, aby, když on se nevrátí, mohla sama děti vychovat, aby byly dobrými lidmi. Rád jsem poslouchal vyprávění o lese, o zvěři, o přírodě, kterou Čeněk tolik miloval. Naše myšlenky se pak nesly přes kopce domů, do naší krásné, milované vlasti.“

Oldovi napsal po válce spoluvězeň jeho otce. Dopis končil slovy, která tvoří motto článku. Dopis však nemohl být doručen. Olda vydržel mučení gestapa. Jeho mladé, dospívající tělo podlehlo nelidskému zacházení v koncentračním táboře. Dožil se konce války, ale jako mrzák, slepý a chromý, neschopný ani převozu do osvobozené vlasti. Smrt 24. srpna 1945 v nemocnici v Göttingenu byla pro něho vysvobozením.

„ ... ten hoch, jenž měl na rtech velkou lásku k národu a vlasti, který opovrhoval vším, co by snižovalo hrdost českého člověka a který zachoval svou

národní přísahu do posledního písmene, se nevrátí. Nevrátí se vám ani nám. Již mu nepoděkujeme za statečnost před nepřítelem, za statečnost, kterou nezkvklalo ani největší bití a mučení gestapáckých vrahů, za statečnost, která byla pro mnohé vzorem, ale pro mnohé, kteří se zachovali jinak, studem. Byl mužem ve svých 14 letech, kdy ho vzali ze školy do kriminálu a kdy změnil pero za krumpáč, byl vojákem ve svém mládí, dovedl se bit za svou čest, za čest bojovníka za svobodu, dovedl být vzácným bratrem ve vězení, neklesal při největší únavě, byl věrným synem svého otce a matky, které nosil na rtech. Zemřeli, aby ostatní žili na zemi milované, pro kterou žili a padli. Zachovávám ho ve vděčné paměti s jeho otcem ...” napsal před vánocemi 1945 spoluvězeň Oldřich Hofman Oldově sestře a matce.

Čeněk i Olda Dolečkovi obdrželi in memoriam Čs. válečný kříž. U hájovny na Luhu byl jim postaven pomníček. Na Kletné není ani pomníček, ani pamětní deska. Přesto, až tudy půjdete, vzpomeňte si na Oldu. Vzpomeňte si na školáka, který v dobách zlých byl statečnější, než mnohý dospělý!

Čeněk a Olda Dolečkovi

Pavel Svědihro, foto Josef Sklenka

Jiskra Orlicka č. 13 z 29. 3. 1985